

**ВІКТИМОЛОГІЧНЕ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ
ПРАВОПОРУШЕННЯМ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ****VICTIMOLOGY PREVENTION OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST PROPERTY**

**Бабенко А.М., д.ю.н., професор,
директор Інституту права та безпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ**

**Чекмарьова І.М., к.ю.н., доцент,
професор кафедри кримінального права та криминології
Одеського державного університету внутрішніх справ**

**Палій М.В., к.ю.н., доцент,
головний спеціаліст відділу регулювання обігу підконтрольних речовин
та протидії їх витоку із законного обігу
Управління державного регулювання та контролю у сфері обігу наркотичних засобів,
психотропних речовин, прекурсорів і протидії їх незаконному обігу
Державної служби з лікарських засобів та контролю за наркотиками**

Стаття присвячена дослідженню проблеми віктимологічного запобігання кримінальним правопорушенням проти власності. Наголошується, що власність є одним із найважливіших феноменів, який всі часи вважався виразом сутнісних правових відносин, матеріальним проявом свободи індивіда, який заявляє про свої права, як суб'єкта суспільної діяльності. Щорічно в Україні реєструється близько 200 тис., кримінальних правопорушень у сфері власності і потерпають від цих кримінальних правопорушень близько 120 – 150 тис. осіб.

Встановлено, що майнова злочинність на сьогодні має все більш латентний характер, ураховуючи сучасні можливості осіб, що скоюють правопорушення. Злочини проти власності визначаються як суспільно небезпечне, протиправне, винне діяння у вигляді посягання на власність, спричинення майнової шкоди особі, колективу чи державі, яке вчиняється, як правило, із корисливих мотивів.

Підкреслено, що Одним із факторів вчинення корисливо-насильницьких злочинів проти приватної власності виступає поведінка самої жертви злочину, яка обумовлена низкою негативних чинників, а саме: особливостями ситуаційного стану (сп'яніння), станом здоров'я (дефекти органів сприйняття), особливим психічним настроєм, пов'язаним з неадекватними діями в звичайній ситуації; недбалістю ставленням до безпеки своєї особистості, честі; небажанням повідомити правоохоронним органам про злочинні дії, які вже відбулись; легковажним відношенням до збереження свого майна; участю у незаконній угоді та інше

Визначено, що віктимологічне запобігання визначають як самостійний напрям запобігання злочинності, що охоплює комплекс заходів та діяльність, спрямовану на зниження рівня групової (масової) та індивідуальної віктимності, а також зменшення кількості жертв злочинів у суспільстві.

Обґрунтовано, що сутність віктимологічного аспекту попередження злочинів полягає в тому, що необхідно здійснювати профілактичну роботу не тільки серед потенційних правопорушників, а й серед потенційних потерпілих – людей, чия поведінка, образ життя, зв'язків, сімейний стан і вид діяльності створюють для них підвищений ризик опинитися в ролі жертви злочинного посягання.

Ключові слова: віктимологічне запобігання, профілактика, корисливі злочини, корисливо-насильницькі злочини, власність, крадіжки, грабежі, розбій, вимагання.

The article is devoted to the study of the problem of victimological prevention of criminal offenses against property. It is emphasized that property is one of the most important phenomena, which has always been considered an expression of essential legal relations, a material manifestation of the freedom of an individual who asserts his rights as a subject of social activity. Every year, about 200,000 criminal offenses in the sphere of property are registered in Ukraine, and about 120,000 to 150,000 people suffer from these criminal offences.

It has been established that property crime today has an increasingly latent nature, taking into account the modern capabilities of persons who commit crimes. Crimes against property are defined as a socially dangerous, illegal, culpable act in the form of encroachment on property, causing property damage to a person, group or state, which are committed, as a rule, for selfish motives.

It is emphasized that one of the factors in the commission of selfish and violent crimes against private property is the behavior of the victim of the crime itself, which is caused by a number of negative factors, namely: the peculiarities of the situational state (intoxication), the state of health (defects of the organs of perception), special mental a mood associated with inappropriate actions in a normal situation; careless attitude to the safety of one's personality, honor; reluctance to inform law enforcement agencies about criminal actions that have already taken place; frivolous attitude to the preservation of one's property; participation in an illegal agreement and others. It was determined that victimological prevention is defined as an independent direction of crime prevention, which includes a set of measures and activities aimed at reducing the level of group (mass) and individual victimization, as well as reducing the number of crime victims in society.

It is substantiated that the essence of the victimological aspect of crime prevention is that it is necessary to carry out preventive work not only among potential offenders, but also among potential victims - people whose behavior, lifestyle, relationships, family status and type of activity create for them an increased the risk of being a victim of criminal encroachment.

Key words: victimological prevention, prevention, self-serving crimes, self-serving violent crimes, property, theft, robberies, robberies, extortion.

Постановка проблеми та її актуальність. У сучасних умовах розвитку нашої держави виникає чимало потреб для дослідження нових напрямів запобігання злочинності. Цим обумовлюється реалізація комплексних програм кримінально-правових та соціальних стратегій протидії такої караної діяльності. Подекуди працівники правоохоронних органів недооцінюють значущість потерпілих для всебічного аналізу злочину, акцентуючи увагу на правопорушниках. Але варто зазначити, що крізь призму негативного досвіду потенційної жертви можливо значно мінімізувати ступінь злочинної уразливості будь-якої іншої людини, що надаватиме їй право обирати належну поведінку та прагнути до самозбереження для подальшого запобігання створення віктимної ситуації. Такий напрям є завданням віктимологічної профілактики злочинів.

Злочини проти власності становлять одну з найпоширеніших груп злочинних діянь, оскільки мають масовий характер, в свою чергу право власності є одним із найцінніших соціальних благ особи, що обумовлює актуальність питання профілактики таких негативних явищ. За даними

Офісу Генеральної прокуратури, майнові злочини займають 31% із загальної кількості зареєстрованих кримінальних правопорушень за 2023 рік, з яких 19% - крадіжки та 9% - шахрайства. Що стосується потерпілих від злочинів проти власності, вони займають найбільший відсоток від загальної кількості потерпілих від кримінальних правопорушень у 2023 році і становлять цілих 40% [1]. Такими цифрами можна підтвердити уразливість людини таким видам караних діянь та важливість профілактики саме зі сторони потерпілих.

Важливо зазначити, що в умовах війни, в яких наразі існує Україна, майнові злочини є найбільш розповсюджені та становлять значну частину загальної кримінальної статистики. Можна стверджувати, що напад російської федерації вплинув і на сфері протидії кримінальним правопорушенням, через зростання суспільної небезпечності багатьох кримінально-протиправних діянь, в тому числі і тих, що загрожують власності. Це і обумовило обрання теми нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вивчення жертви злочину та віктимологічної профілактики в різні часи присвятили свої праці видатні як вітчизняні, так і зарубіжні вчені. Одним із вітчизняних основоположників пізнання жертви злочину як науки є В. О. Туляков. Також можна виділити Д. В. Рівмана, Б. М. Головкина, О. М. Литвинова, А. І. Алексєєва, О. М. Юрченко В. С. Мінську, В. Я. Рибальську, О. М. Костенко та ін. О. М. Джуца, В. В. Василевич і Є. М. Моїсєєв вивчали віктимологічну характеристику й розробляли заходи запобігання загальнокримінальній корисливій злочинності [2, с. 124–144].

В працях О. Г. Кулик, І. В. Наумова, А. А. Бова висвітлені соціально-демографічні та кримінологічні ознаки осіб, які потерпіли від корисливих злочинів проти власності [3, с. 282–290]. Щодо посягань на відносини власності, вони вивчалися ще у XIX столітті такими вченими, як Л. С. Білогриць-Котляревський, В. В. Єсіповим, М. Д. Сергєєвським, І. Я. Фойницьким тощо. Продовжували дослідження Г. Н. Борзенков, В. О. Владимиров, Л. Д. Гаухман, А. А. Жижиленко, Г. А. Кригер, Ю. І. Ляпунов, П. С. Матишевський, Б. С. Нікіфоров, С. І. Тихоненко, А. Н. Трайнін та інші правники. У сучасний період свій внесок у становлення та розвиток дослідження проблематики злочинів проти власності зробили П. П. Андрушко, Н. О. Антонюк, М. І. Бажанов, Н. О. Гуторова, Ю. А. Дорохіна, В. В. Кузнецов, В. О. Навроцький, Б. С. Нікіфоров, П. В. Олійник, В. І. Осадчий, М. І. Панов, Є. Л. Стрельцов та інші.

Метою даної статті є отримання нових знань про віктимологічне запобігання кримінальним правопорушенням проти власності.

Виклад основного матеріалу. Перш, ніж викласти основні результати нашого дослідження, його було поділено на дві, взаємопов'язані між собою частини. Вважаємо, що доцільним було б почати з висвітлення поняття, видів та загальної характеристики майнових злочинів.

Почнемо з того, що власність є одним із найважливіших феноменів, який всі часи вважався виразом сутнісних правових відносин, матеріальним проявом свободи індивіда, який заявляє про свої права, як суб'єкта суспільної діяльності. Увага вчених до досліджень саме аспектів відповідальності за кримінальні правопорушення проти власності обумовлюється значною кількістю таких злочинів у загальній структурі злочинності. Так, як власність висвітлена в кримінально-правовій науці, вона набуває значущості у житті людини, суспільства та держави, стаючи більш уразливою перед протиправними посяганнями. Тож, неможливо виокремити сфери життєдіяльності суспільства, які б залишались без впливу права власності. Щорічно в Україні реєструється близько 200 тис., кримінальних правопорушень у сфері власності і потерпають від цих кримінальних правопорушень близько 120 – 150 тис. осіб.

Кримінальна відповідальність за злочини проти власності передбачена розділом VI Особливої частини КК України. Обране законодавцем розміщення розділу, що містить норми, які передбачають відповідальність за майнові злочини, підтверджує значущість власності для окремого громадянина та держави загалом. Адже після норм, що передбачають відповідальність за суспільно-небезпечні посягання на національну безпеку, особу (життя, здоров'я, волю, статево свободу і недоторканість, конституційні права і свободи), одразу міститься група норм, що спрямовані на кримінально-правову охорону власності [4, с. 81]. Вважаємо, що надання такого значення майновим злочинам є доцільним. Проаналізувавши динаміку кількості таких протиправних діянь та потерпілих від них за 2017-2023 роки за даними Офісу Генеральної прокуратури, можна зробити висновок, що, хоча кількість злочинів проти власності кожного року зменшувалась, цифра потерпілих від них завжди була відносно високою (Таблиця 1) [5].

Також варто помітити, що майнова злочинність на сьогодні має все більш латентний характер, урахуовуючи сучасні можливості осіб, що скоюють правопорушення. Злочини проти власності визначаються як суспільно небезпечне, протиправне, винне діяння у вигляді посягання на власність, спричинення майнової шкоди особі, колективу чи державі, яке вчиняються, як правило, із корисливих мотивів.

У спеціальній літературі можна зустріти різні підходи науковців до класифікації злочинів проти власності, зокрема: за особливостями предмета злочину, за формою заволодіння майном, за формами вини, за суб'єктом, за мотивами, за ступенем тяжкості, з врахуванням відмінностей їх об'єктивних та суб'єктивних ознак, з врахуванням особливостей їх складів тощо [6, с. 82].

Окремі класифікації не викликають жодних питань та зауважень. Такі як, наприклад, за ступенем тяжкості, є універсальними, які не оспорюють і які наука кримінального права сприймає як аксіому, їх можна застосовувати і щодо усієї системи злочинів, і щодо будь-якої групи зло-

Таблиця 1

Динаміка кримінальних правопорушень та потерпілих від кримінальних правопорушень проти власності за 2017–2023 рр.

Показники	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021р.	2022 р.	2023р.
Всього виявлено та зареєстровано кримінальних правопорушень	523 911	487 113	444 130	360 622	321 443	362 636	475595
Злочини проти власності	335 910	303 850	257 608	190 258	158 729	113 137	178 902
Загальна кількість потерпілих від кримінальних правопорушень (осіб)	374 238	344780	301 792	234 816	197 274	230 939	355 023
Потерпілих від злочинів проти власності (осіб)	285 756	260 998	205 905	155 860	125 540	91 725	126 632

чинів, в тому числі і до злочинів проти власності. Однак є й такі класифікації, які ще потребують детального дослідження. Майнові злочини наділені певними відмінними рисами, за якими у кримінально-правовій літературі вони мають особливу класифікацію, яка притаманна лише таким протиправним діянням.

Так, найбільш дискусійним та, в той же час, значущим є поділ злочинів проти власності на корисливі та некорисливі, який відбувається з огляду на мету та мотиви такого посягання. Традиційно до першої групи злочинів відносять ті посягання на власність, що вчиняються з корисливим мотивом, та, відповідно, метою яких є протиправне збагачення, звернення майна, що є предметом посягання, на свою користь чи на користь інших осіб [7, с.20]. В свою чергу корисливі злочини проти власності поділяють на корисливі посягання, пов'язані з незаконним обертанням чужого майна на користь винного або інших осіб (ст. 185-191 КК України) та корисливі посягання на власність, які безпосередньо не пов'язані з обертанням чужого майна на свою користь або користь інших осіб (ст. 192, 193 КК України). До другої групи кримінальних правопорушень проти власності належать некорисливі злочини, які зазначені в розділі VI Особливої частини КК України, та означають суспільно небезпечні винні діяння, які посягають на право власності і вчиняються суб'єктом злочину шляхом заповднення майнової шкоди, без корисливого мотиву та без мети звернення майна, що є їх предметом, на свою користь чи на користь інших осіб [7, с.24]. До цієї групи майнових злочинів прийнято відносити правопорушення, передбачені ст. 194-198 КК України. Слід зазначити, що на підставі неодноразових аналізів спеціальної літератури така класифікація визнається найбільш доцільною та обґрунтованою [8, с.351].

Не зважаючи на той факт, що майнові злочини всі часи вважались серйозною загрозою одним із найвищих соціальних цінностей, в реаліях сьогодення розвитку нашої держави, з моменту повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України та введенням Указом Президента України від 24 лютого 2022 року № 64/2022 воєнного стану обумовлюють підвищення потенційної можливості стати жертвою злочину. Адже суспільна небезпечність посягань на чуже майно під час війни істотно підвищується внаслідок того, зокрема, що потерпілі та відповідні правоохоронні органи не завжди можуть вжити необхідних заходів із захисту такого майна, чим і користуються антисоціальні елементи [9, с. 573]. Також слід відмітити, що розв'язана російською федерацією війна проти нашої держави вплинула на різні соціальні процеси, в тому числі і систему протидії злочинності.

Ураховуючи відсутність визначення понять протидії та запобігання злочинності на законодавчому рівні, проаналізувавши напрацьовані матеріали стосовно цього питання, вважаємо доцільним «запобігання злочинності» розглядати як складову «протидії злочинності» (поряд із загальною організацією такої діяльності та правоохоронною діяльністю), яка полягає в перешкоджанні дії причин та умов злочинності через обмеження, нейтралізацію, а за можливістю й усунення їхньої дії [10, с.271]. Існує низка комплексних засобів запобігання злочинності, складовою частиною якої є віктимологічне запобігання, яке вирізняється своєю гуманністю та одночасно кардинальним засобом вирішення проблеми жертви шляхом скорочення злочинності взагалі і саме тих протиправних діянь, тяжким наслідком яких виступає жертва злочину [11, с.162].

Вивчення вини потерпілого бере початок ще з часів звичаєвого права. Варто відмітити, що сучасна юриспруденція приділяє набагато менше уваги питанню віктимності особи, ніж правові системи значно ранніх етапів розвитку суспільства. Тобто, вагомі напрацювання з цього питання існують ще з діяльності стародавніх законодавців. Вважається, що вивчення жертв злочинів необхідне для вирішення та аналізу багатьох питань, пов'язаних, з організацією їх фізич-

ного захисту. Проте не менш важливо використовувати отриману інформацію для запобігання злочинам заходами віктимологічного характеру [12, с.9].

Не зважаючи на кількість вже здійснених наукових досліджень щодо саме віктимологічної профілактики та кримінологічної віктимології загалом, існує потреба системного вивчення питання захисту від посягання на право власності.

Віктимологія як галузь знань має на меті установити етапи та закономірності формування особистості жертви злочину, її риси та зовнішні фактори, що впливають на розвиток такої поведінки, вивчає віктимність та віктимізацію поведінки такої особи, їх прояв у типових ситуаціях, а також заходи віктимологічного запобігання на загально-соціальному, спеціально-кримінологічному й індивідуальному рівнях [11, с.12]

Щодо віктимологічного запобігання, його визначають як самостійний напрям запобігання злочинності, що охоплює комплекс заходів та діяльності, спрямовану на зниження рівня групової (масової) та індивідуальної віктимності, а також зменшення кількості жертв злочинів у суспільстві [13, с. 138]. Така діяльність вважається необхідною для створення ефективних методів протидії злочинності. Адже завдяки вивченню потенційної жертви будь-якого злочину, існує можливість виявити причини уразливості такої особи від будь-яких протиправних діянь, що дозволить сприяти уникненню їх в майбутньому.

Іншими словами, сутність віктимологічного аспекту попередження злочинів полягає в тому, що необхідно здійснювати профілактичну роботу не тільки серед потенційних правопорушників, а й серед потенційних потерпілих – людей, чия поведінка, образ життя, зв'язків, сімейний стан і вид діяльності створюють для них підвищений ризик опинитися в ролі жертви злочинного посягання [14, с. 107-108]. Натомість віктимологічне запобігання злочинів вирізняється тим, що є менш репресивним методом, на відміну від інших заходів.

Відомі віктимологи в процесі своїх досліджень звертають увагу на поняття «вина жертви». Важливим науковим вкладом є напрацювання вченого В. О. Тулякова, який виділив три форми прояву вини потерпілого, що суттєво конкретизує поняття жертви та надає чітке відмежування її вини у вчиненні злочину. В першій формі йдеться про комплекс соціально-психологічних якостей людини, такими як : емоції, мотиви, психічне ставлення до вчиненого діяння і його наслідків. Тобто, стане людина жертвою злочину чи ні залежить від її поведінки, ставлення до різних ситуацій та емоційного стану. Друга форма характеризується оціночною стороною віктимної активності з точки зору її відповідності пануючим в суспільстві соціальним нормам та цінностям і самосвідомості індивіда. В цьому випадку винуватість жертви визначається в залежності від ідентифікації особи в якості жертви злочину як з боку суспільства, так і з боку самої жертви. І остання - третя форма, прояву вини потерпілого найтісніше пов'язана з процесом віктимізації і повністю відповідає традиційному віктимологічному уявленню про роль потерпілого в механізмі злочинного посягання. Мова йде мова про негативну поведінку потерпілого, яка сприяє вчиненню злочину [15, с. 126-128;18;19;20]. Але, варто пам'ятати, що всі обставини віктимного характеру мають значення для організації віктимологічної профілактики, тобто особа і поведінка потерпілого від злочину, мають не тільки кримінологічне значення, а й кримінально-правове, адже втраховуються при розв'язанні питань кваліфікації злочинів і призначення покарання винному [16, с. 126-128].

Одним із факторів вчинення корисливо-насильницьких злочинів проти приватної власності виступає поведінка самої жертви злочину, яка обумовлена низкою негативних чинників, а саме: особливостями ситуаційного стану (сп'яніння), станом здоров'я (дефекти органів

сприйняття), особливим психічним настроєм, пов'язаним з неадекватними діями в звичайній ситуації; недбалістю ставленням до безпеки своєї особистості, честі; небажанням повідомити правоохоронним органам про злочинні дії, які вже відбулись; легковажним відношенням до збереження свого майна; участю у незаконній угоді та інше [2, С.78]. Тобто, будь-яка легковажна, ризикова, провокуюча поведінка особи сприяє становленню її як потенційної жертви. Тому важливим напрямом віктимологічної протидії злочинам вважаємо профілактику індивідуальної поведінки, яка включає у себе певні застережливі заходи, що стосуються не всього суспільства загалом та певної категорії осіб, наприклад: індивідуальні бесіди; проведення тренінгів по безконфліктному спілкуванню; прищеплення навичок та умінь виходу з криміногенних ситуацій та правильної поведінки в таких ситуаціях [17, с.45]. Також, підкріплюючи результати індивідуальних засобів профілактики, потрібним є впровадження загальносуспільної системи заходів протидії майновим злочинам. Виходячи з практики, можна зробити висновки, що більшість злочинів проти власності відбулись через правову неосвіченість потерпілих. В таких випадках доречним буде проведення роз'яснювальних робіт серед населення, особливо тієї його частини, яка характеризується підвищеною віктимністю. Ефективність таких заходів можлива лише за умови взаємодії правоохоронних органів та засобів масової інформації, наприклад, шляхом створення сумісними силами так званої соціальної реклами, спрямовану на віктимологічну освіту громадян. Таким способом можливо поширювати відомості про осіб, які внаслідок своєї необачності стали жертвами злочинів, звертати увагу на обставини віктимного характеру, використовуючи радіо, телебачення, періодичну пресу.

На жаль, в Україні відсутнє законодавчо закріплена система заходів протидії злочинності, зокрема віктимологічної профілактики саме майнових злочинів. Через це в діяльності правоохоронних органів не мають ускладнюється можливості використовувати чітко розроблений алгоритм дій для реалізації таких заходів на практиці. Але, на нашу думку, з кожним роком така діяльність набуває все більш важливий характер, адже запобігання злочинам, особливо злочинам проти власності шляхом проведення профілактичних заходів можливих жертв задля усунення їх віктимної поведінки має найменш шкідливі наслідки для цих осіб.

Висновки. Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити висновок, що в нашій країні існує нагальна потреба в розробці регламентованого законодавством алгоритму віктимологічної протидії злочинності, у тому числі злочинів проти власності, незважаючи на низку наукових напрацювань з цього питання. Власність є важливим елементом існування особи, тому будь-яке посягання на неї має надвисокі шкідливі наслідки, не тільки для конкретної жертви, а й для суспільства загалом. В цьому випадку, запобігання майновим злочинам шляхом виключення уразливості потенційної жертви має найбільш латентний характер. Отже, на наш погляд, віктимологічну профілактику, слід визначити як систему заходів, спрямованих на виявлення та усунення віктимності особи або нейтралізацію чинників, які формують особистий чи масовий потенціал стати жертвою злочину та є невід'ємним елементом боротьби зі злочинністю. Вважаємо, що для всебічного дослідження та подальшого розслідування кримінального правопорушення є аналіз взаємозв'язків і взаємозалежностей між злочинцем, жертвою і ситуацією вчинення злочину.

ЛІТЕРАТУРА

1. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2022 року. Генеральна прокуратура України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (Дата звернення: 03.02.2024 рік)
2. Кримінологічна віктимологія : навчальний посібник / Є.М. Моїсєєв, О.М. Джу́жа, В.В. Василевич та ін. ; за заг. ред. О.М. Джу́жі. Київ : Атіка, 2006. 352 с
3. Кулик О.Г., Наумова І.В., Бова А.А. Злочинність в Україні: фактори, тенденції, протидія: (2002–2014 рр.) : монографія. Київ: ДНДІ МВС України, 2015. 364 с.
4. Кримінально-правова охорона власності : навч. посібник /Н.О.Антонюк. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2012. 514 с.
5. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за 2017 - 2022 роки / Генеральна прокуратура України. URL: <https://gp.gov.ua/ua/posts/pro-zareyestrovani-kriminalni-pravoporushennya-ta-rezultati-yih-dosudovogo-rozsliduvannya-2> (Дата звернення: 03.02.2024 рік)
6. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-те вид., переробл. і доп. Харків : Право, 2010. С. 82– 83.
7. Газдайка-Василишин І.Б. Некорисливі злочини проти власності : монографія. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2012. – 212 с.
8. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.
9. Людвік В. Д., Хашев В. Г. Окремі аспекти кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень проти власності в умовах воєнного часу: матеріали Science, innovations and educations: problems and prospects. Proceedings of X International Scientific and Practical Conference (Tokyo, Japan 4–6 May 2022). Tokyo, 2022. С. 571–576
10. Свірін, М. О. Протидія та запобігання злочинам проти власності в діяльності національної поліції України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*, 2020. 4(80). С.279-269.
11. Віктимологія : навч. посіб. / В. В. Голіна, Б. М. Головін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни і Б. М. Головіна. Харків : Право, 2017. 308 с.
12. Джу́жа О.М. Головні тенденції еволюції віктимології як розділу кримінології та науки про жертву злочину. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. №1 С.5-17
13. Кримінологія: підруч. / В. В. Голіна, Б. М. Головін, М. Ю. Валуйська та ін. ; за ред. В. В. Голіни, Б. М. Головіна. Харків : Право, 2014. 440 с.
14. Кримінологія: Курс лекцій / Александров Ю.В., Гель А.П., Семаков Г.С.: Київ, 2002. 295 с.
15. Туляков В.О. Віктимологія (соціальні та кримінологічні проблеми). Одеса: Юрид. літ., 2000. 336 с.
16. Давиденко В.Л. Роль потерпілого в механізмі злочинної поведінки. *Європейські перспективи*. 2014. №7. С.141-144.
17. Чебан О.М. Віктимологічна профілактика злочинності безпритульних осіб як елемент індивідуальної профілактики. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право, Вип.28, том 3. 2014. С. 43-47.
18. Бабенко А.М., Палій М.В. Крадіжка та шахрайство як види корисливих кримінальних правопорушень проти власності: соціально-правова та віктимологічна характеристика. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1/2023. С. 564-568.
19. Бабенко А.М., Палій М.М. Розмежування посягань на власність від суміжних військових кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану. *Правові новели*. №18. 2022. С.190-198. URL:http://legalnovels.in.ua/journal/18_2022/28.pdf
20. Бабенко А.М. Запобігання злочинності в регіонах України: концептуально-методологічний та праксеологічний вимір: монографія. Одеса: ОДУВС, 2014. 416 с.